

petrol-iş
Türkiye Petrol Kimya Lastik İşçileri Sendikası

Yetki Başvuru ve Toplu İş Sözleşmesi Süreci İnceleme Raporu

Eylül/2025

PETROL-İŞ SENDİKASI YETKİ BAŞVURU VE TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ SÜRECİ İNCELEME RAPORU

(KASIM 2012 – AĞUSTOS 2025)

GİRİŞ

Mevcut yetki tespit sistemi, tamamen işverenlerin resmî kurumlara yaptığı bildirimler esas alınarak oluşturulmaktadır. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (ÇSGB), işverenlerin Kurumlara yapmış olduğu bildirimleri esas alarak oluşturduğu “yetki otomasyon sistemi” ile sendikaların yetki başvurularını değerlendirmektedir. Başka bir ifadeyle, bir sendikanın toplu iş sözleşmesi yetkisi (TİS) alıp alamayacağı, doğrudan işverenin sunduğu kayıtlarla belirlenmektedir.

Bu sistemin en büyük açmazı, işverenin TİS yetkisine itiraz etmesi halinde sürecin tamamen durmasıdır. Yetki itirazı kesinleşmeden TİS müzakereleri başlatılamamakta, bu da işverenlere süreci sendikasızlaştırmanın aracı olarak kullanma fırsatı vermektedir. İşverenler bu süreçte yetkisiz mahkemede dava açma, muvazaalı işlemlerle işçileri başka şirketlere devretme, işçilerden “bizi sendikaya zorla üye yaptılar” şeklinde yazılar alma, öncü işçileri işten çıkarma vb. saymakla bitmeyecek yöntemlere işyerini sendikasızlaştırmaya ve sendikanın TİS yetkisi almalarını engellemeye/uzatmaya çalışmaktadırlar.

Yetki itiraz davalarında işverenlerin en büyük “başarısı” davayı uzatabilmeleridir. Zira neredeyse tüm yetki itiraz davaları sendika lehine sonuçlanmaktadır. Ancak yetki itirazı davası sendika lehine sonuçlansa da bu süre zarfında sendika “yetkili” ama “üyesi kalmamış” bir sendika konumuna düşmektedir. Sonuç olarak sendikalar örgütlenme çalışması yürüttükleri çok az işyerinde TİS imzalayabilmektedir.

Bilimsel araştırmalar, mevcut yetki tespit sisteminin sendikal örgütlenmenin önünde büyük bir engel olduğunu ve işverenler tarafından sendikasızlaştırmanın aracı olarak kullanıldığını ortaya koymaktadır. Anayasa Mahkemesi de Nakliyat-İş¹ ve Birleşik Metal-İş² sendikalarının bireysel başvurularına ilişkin verdiği kararlarda, mevcut yetki sisteminin yapısal bir sorun oluşturduğunu belirtmiştir.

Yargıtay’ın 2020 yılından sonra geliştirdiği bazı içtihatlar, 25.11.2021 tarihinde yetki tespit davalarının sendika mahkemelerinde görülmeye başlaması, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı’nın Mayıs/2022 tarihinden sonra vermiş olduğu cevaplarda yetki tespitine itiraz halinde görevli makamın neresi olduğunu yazmaya başlaması olumlu olarak nitelendirilebilse de söz konusu durumlar yetki itirazlarının işverenlerce sendikasızlaştırmanın aracı olarak kullanılmasını ve yetki itiraz davalarının uzun sürmesini engellememiştir.

¹ AYM 2020/34550 Başvuru, 15.02.2024 Tarihli Karar

² AYM 2021/35528 Başvuru, 18.07.2024 Tarihli Karar

Bu rapor, Petrol-İş'in Kasım/2012- Ağustos/2025 tarihleri arasında ilk defa örgütlenme gerçekleştirmiş olduğu işyerleri esas alınarak hazırlanmıştır. Bu nedenle Kasım 2012 öncesinde örgütlü olunan işyerlerine ilişkin yetki başvuruları ile örgütlenme çalışması yürütülmüş ancak yeterli çoğunluk sağlanamadığı için yetki başvurusu yapılmamış işyerleri kapsam dışı bırakılmıştır.

ÖZET

Kasım/2012-Ağustos/2025 arasında 140 yetki başvurusu yapılmıştır.

135 yetki başvurusuna olumlu, 5 yetki başvurusuna olumsuz yetki verilmiştir.

Yetki başvurularına Bakanlıkça ortalama 8 günde cevap verilmiştir.

Olumlu yetki başvurularının %79,26'sına işverenlerce itiraz edilmiştir.

Yetki itirazlarının %30,84'ü yetkisiz mahkemede yapılmıştır.

Yetkili mahkemede yapılan itirazlar ortalama 556 günde, yetkisiz mahkemede yapılan itirazlar ise 927 günde sonuçlanmıştır.

Yetki itirazlarının %89,6'sı sendika lehine sonuçlanmış olmasına karşın sadece %52,32'sinde TİS imzalanabilmiştir.

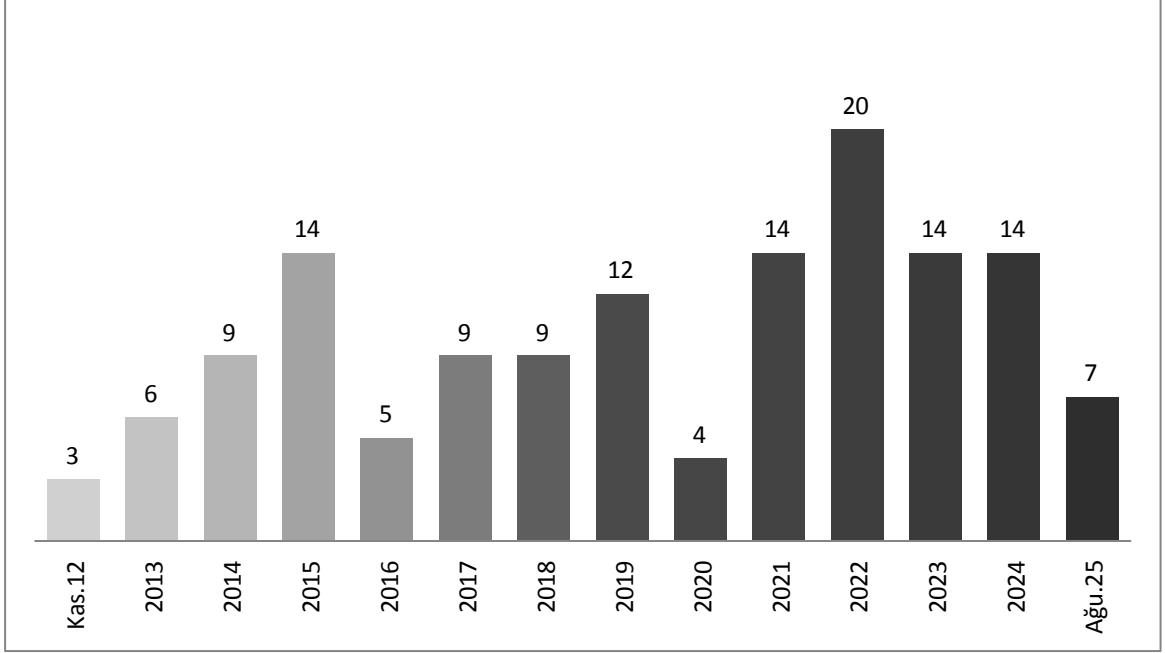
Yetki itirazlarının 39 tanesinde üye kalmaması nedeniyle, 9 tanesi aleyhe bitmesi nedeniyle TİS süreci tamamlanamamıştır.

İşverenlerin itirazı sonrası üye kalmaması nedeniyle TİS imzalanamayan 48 işyerinde yetki başvuru tarihinde toplam 7490 çalışan ve 3.800 sendika üyesi bulunmaktaydı. Sonuç olarak 7490 işçi TİS hakkında mahrum kalmıştır.

I. YETKİ BAŞVURULARININ GENEL DURUMU

Petrol İş sendikası, Kasım 2012-Ağustos 2025 yılından itibaren toplam **140 yetki başvurusunda** bulunmuştur.

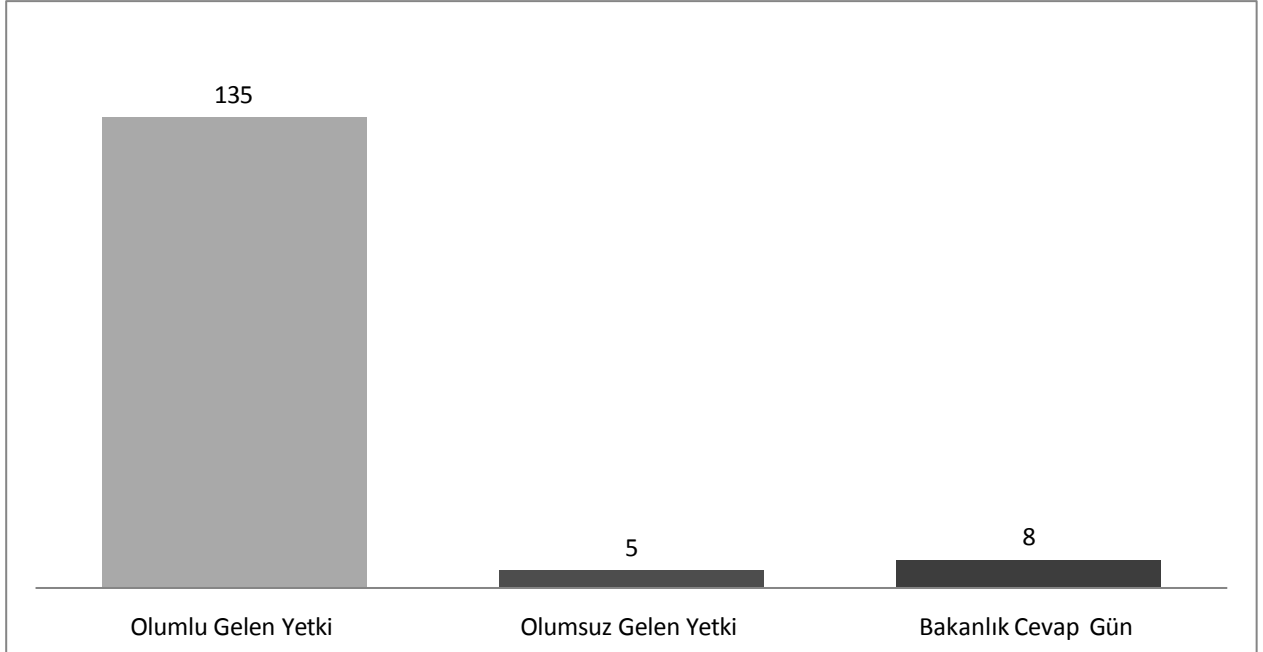
Grafik 1: Petrol-İş'in Yetki Başvuru Sayısı (Kasım 2012-Ağustos 2025)

II. YETKİ BAŞVURULARINA VERİLEN CEVAP

Yetki başvurularının **135 tanesi olumlu**, **5 tanesine olumsuz** cevap verilmiştir. Yetki başvurularına Bakanlıkça ortalama **8 günde cevap** verilmiştir.

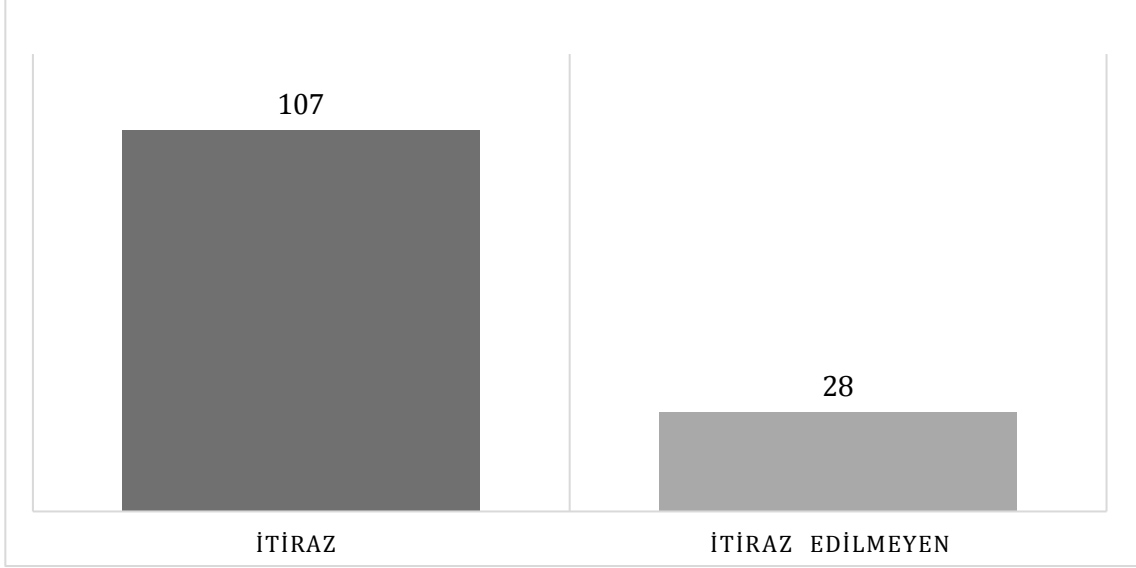
Grafik 2: Petrol-İş'in Yetki Başvurularına Gelen Cevap (Kasım 2012-Ağustos 2025)

III. YETKİ İTİRAZLARINDA İŞVEREN TUTUMU

Olumlu gelen 135 yetki başvurusunun **107 (%79,26)** tanesine işverenlerce itiraz edilmiş, 28 tanesine ise itiraz edilmemiştir.

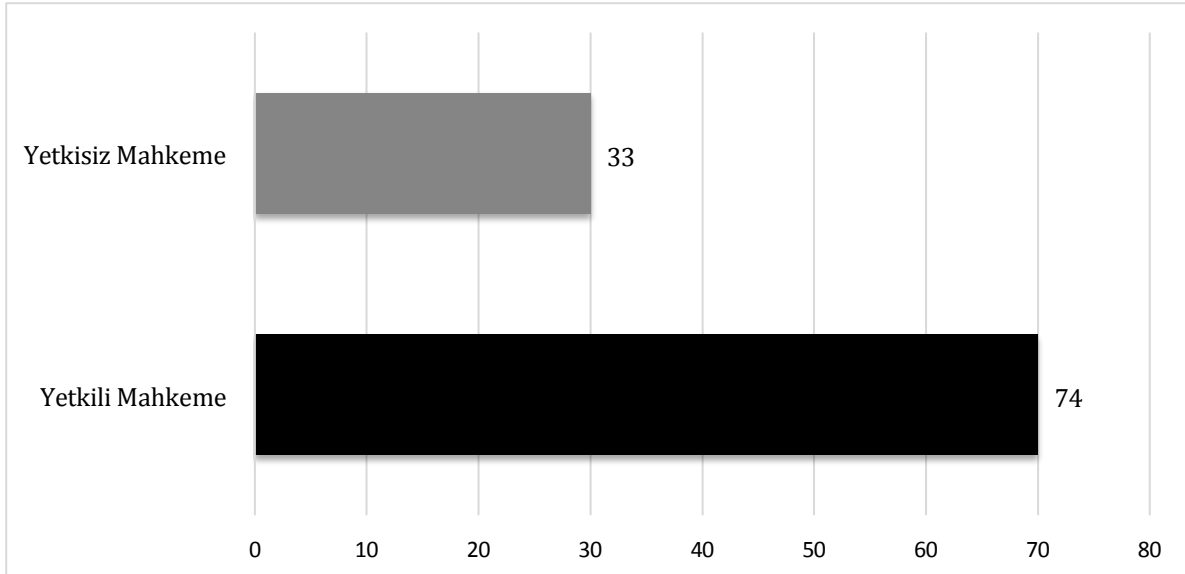
Grafik 3: Yetki Başvurularında İşverenlerin Tutumu (Kasım 2012-Ağustos 2025)

IV. YETKİ İTİRAZLARINDA İŞVEREN TUTUMU

İtiraz edilen yetki başvurularından **74 tanesine yetkili mahkemede, 33 tanesine (%24,44)** ise yetkisiz mahkemede itiraz edilmiştir.

Grafik 4: Yetki Başvurularının Mahkeme Sonuçları (Kasım 2012-Ağustos 2025)

V. YETKİ İTİRAZLARINDAKİ YAYGIN İŞVEREN TAKTİKLERİ

1. Yetkisiz mahkemede itiraz etmek

*Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Mayıs/2022 tarihinden itibaren olumlu yetki tespit belgelerinin altına itiraz halinde görevli makamın neresi olduğunu (yetkili mahkemenin neresini olduğunu) açıkça yazmasına karşın işverenler TİS yetki sürecini uzatmak amacıyla kötü niyetli bir şekilde yetkisiz mahkemede itiraz etmektedir

2. Yetkisiz bölgedeki görevsiz mahkemede itiraz

*Örneğin yetkili mahkeme Kocaeli İş Mahkemesi, ancak davayı Gebze Asliye Hukuk Mahkemesinde açılmakta, Gebze ASH öncelikle kendi bölgesi çerçevesinde Gebze İş Mahkemesinin görevli olduğuna ilişkin görevsizlik kararı verecek, sonrasında Gebze İş Mahkemesi Yetkisizlik kararı verecek.

3. İdari yargıda itiraz

4. İşyeri/işletme itirazının bekletici mesele yapılması

5. İşletme kapsamındaki her işyeri için yetki itirazı

6. Kesin yetki tespitine «ihtiyati tedbir talepli» itiraz etmek

VI. YETKİ İTİRAZLARINDA İLERİ SÜRÜLEN NEDENLER

1. Çalışan Sayısına İtiraz

* Geriye dönük işe giriş ve işten çıkış bildirimleri yapılmakta
* Yetki başvuru tarihinde farklı işkolunda bulunan işyerlerindeki çalışanların dâhil edilmesi gerektiği itirazı

2. Üye Sayısına İtiraz

* Üye kabul işleminin MYK yetkisinde olduğu bu nedenle karar defteri getirilmesi
* Üyelerin başka sendikalara üyeliklerinin bulunma ihtimali olduğu ileri sürülerek farklı işkolundaki diğer sendikalara müzekkere yazılması
* Üye olarak görünen kişilerin gerçekte üye olma iradelerinin bulunmadığı
* Yetki başvuru saatıyla üyelik saatinin incelenmesi gerektiği

3. İşyeri/İşletme İtirazı Kapsamında Çoğunluk İtirazı

*İşletme düzeyinde verilen tespite işyeri olduklarını ileri sürerek yapılan itiraz
*İşyeri düzeyinde verilen tespite işletme olduklarını ileri sürerek yapılan itiraz
*Başvuru tarihinde farklı işkolunda bulunan işyerlerinin işyeri/işletme bütünlüğü içerisinde dikkate alınması gerektiği itirazı

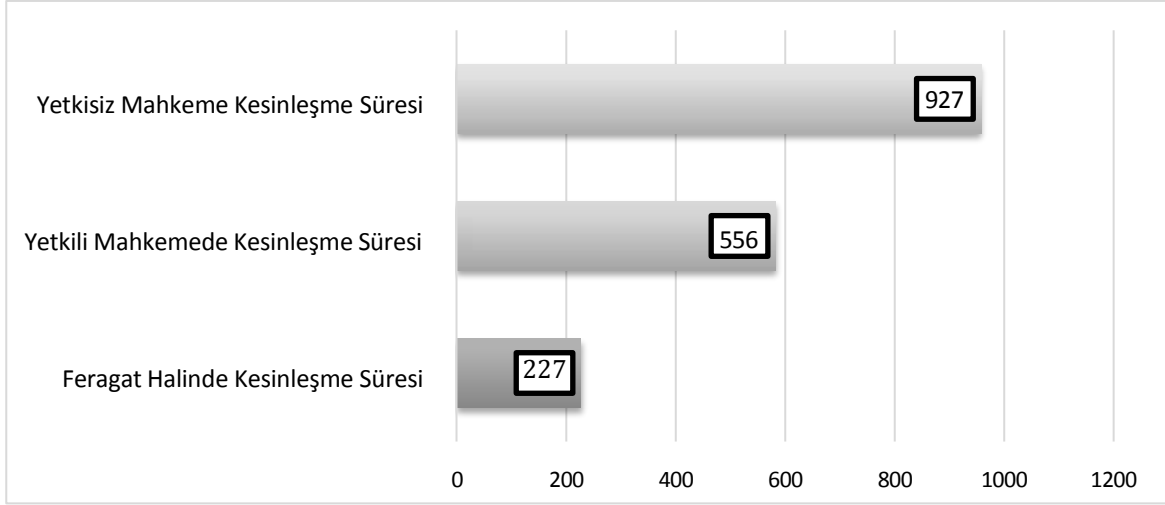
4. İşkolu İtirazı

*6356 Sayılı Yasanın 5/2.maddesi uyarınca yetki başvuru tarihinden önce/sonra fark etmeksizin işkolu itirazı bekletici mesele yapılamayacaksa da işverenler bu itirazlarını ileri sürmeye devam etmektedir.

VII. YETKİ KESİNLEŞME SÜRESİ

Olumlu yetki işlemi sonrasında işverenin yetkiye itiraz etmesi halinde itirazın yetkili ve yetkisiz mahkemede yapılmasına göre kesinleşme süresi farklılık göstermektedir. Tablodan da görüleceği üzere yetki itirazının **yetkili mahkemede** yapılması halinde sendikanın yetkisi ortalama **556 gün**, itirazın **yetkisiz mahkemede** yapılması halinde ortalama **927**, işverenin **feragat** ettiği dosyalarda ise ortalama **227** günde kesinleşmektedir.

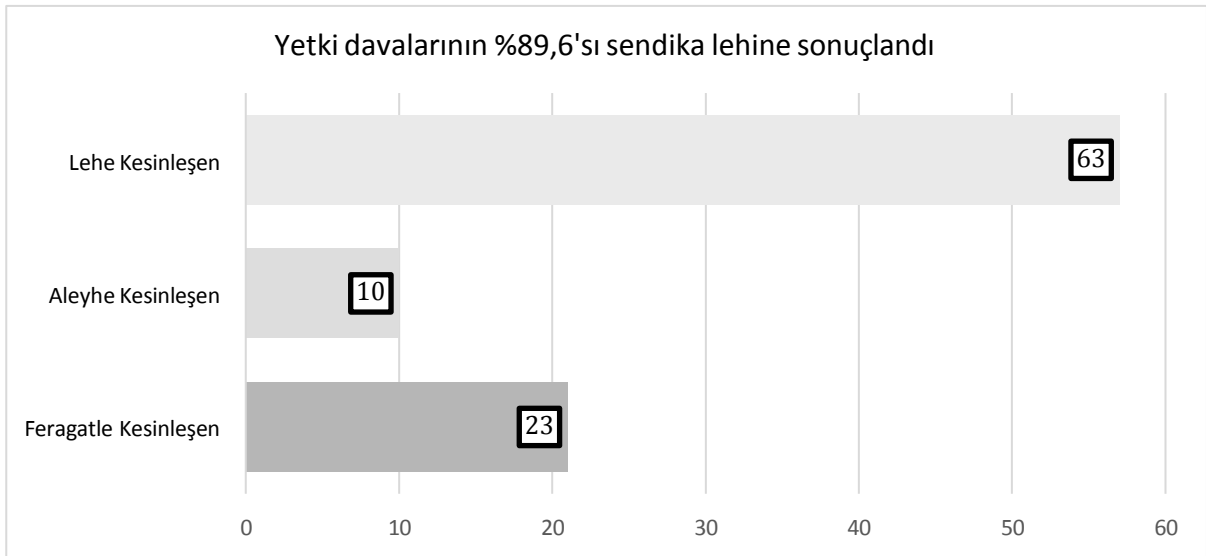
Grafik 5: Yetki Başvurularının Kesinleşme Süresi (Kasım 2012-Ağustos 2025)

VIII. KESİNLEŞEN YETKİ DAVALARININ SONUCU

İtiraz edilen 107 yetki başvurusu 96 tanesi kesinleşmiştir. Kesinleşen 96 yetki başvurusunun 86 tanesinde yani %89,6'sı sendikamız lehine sonuçlanmıştır. Bunlardan 63 tanesi dava sonucunun lehimize çıkmasıyla, 23 tanesinin ise feragatle kesin yetki belgesi alınmıştır.

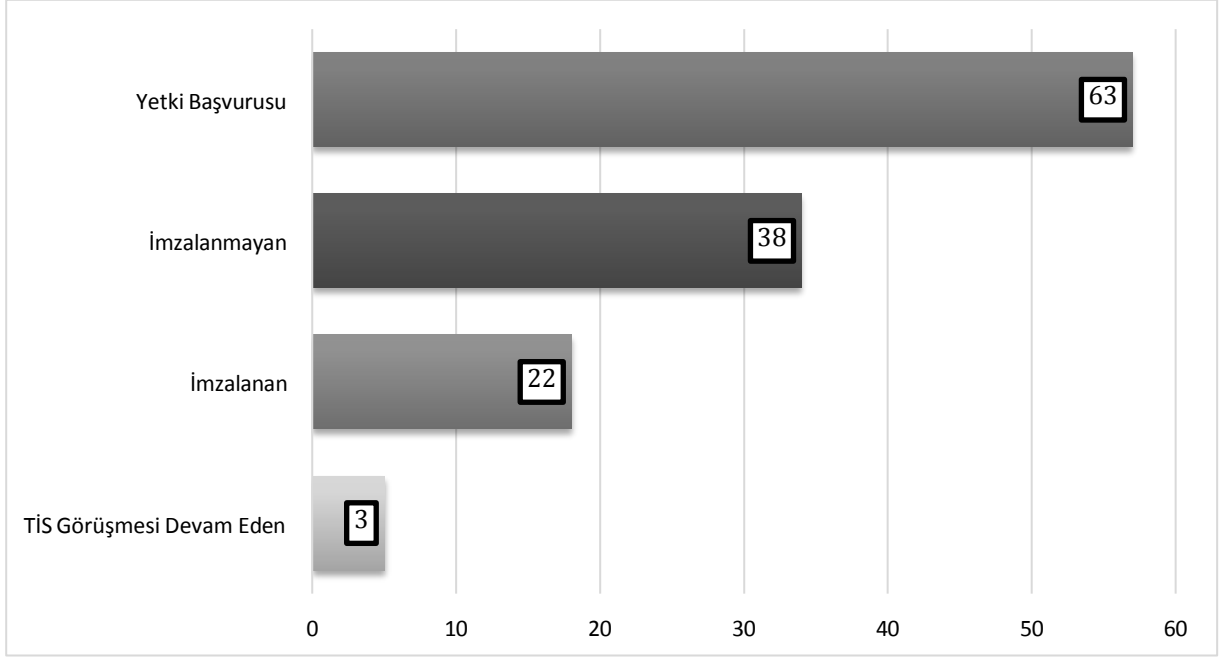
Grafik 6: Yetki Başvurularının Sonuçları (Kasım 2012-Ağustos 2025)

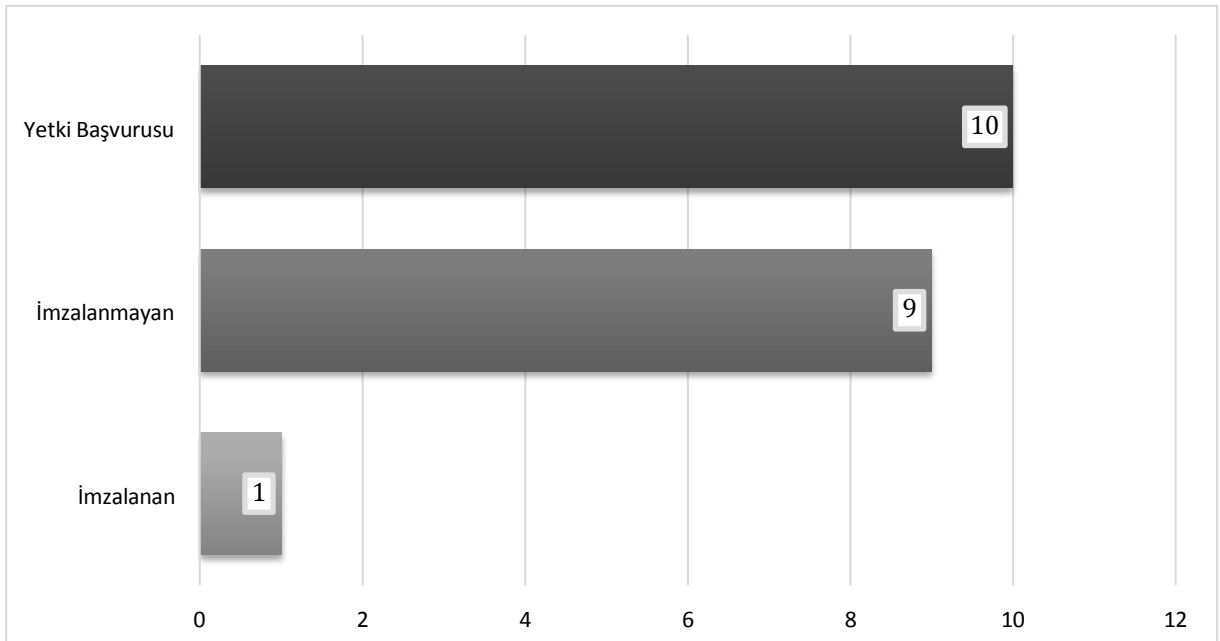
IX. TİS İMZALAMA DURUMLARI

Tabloya göre işveren itirazı sonrasında davanın sendika lehine kesinleşen 63 yetki başvurusundan sadece 22 tanesinde (3 TİS görüşmesi devam etmektedir), aleyhe kesinleşen 10 yetki başvurusundan sadece 1 tanesinde, feragatle sonuçlanan 23 işyerinin 22 tanesinde ve itiraz edilmeden sonuçlanan 28 yetki başvurusunun 23 tanesinde (1 TİS görüşmesi devam etmektedir) TİS imzalanabilmektedir.

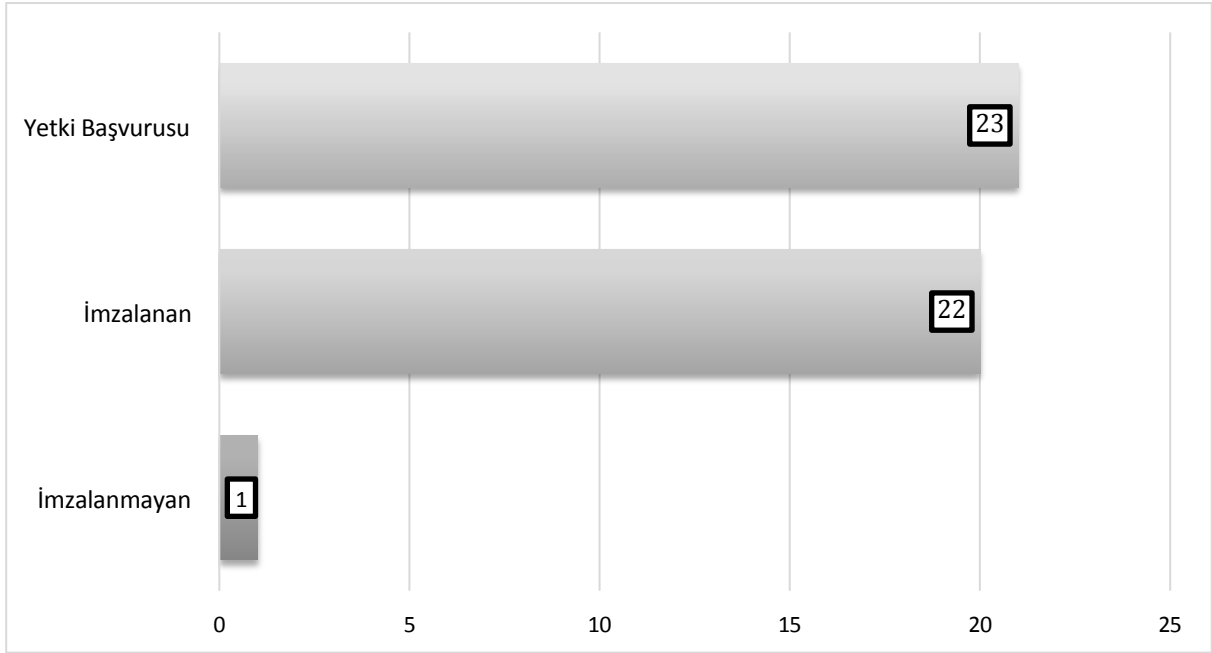
Grafik 7: Yetki Başvurularının Lehe Kesinleşen Sonuçları (Kasım 2012-Ağustos 2025)

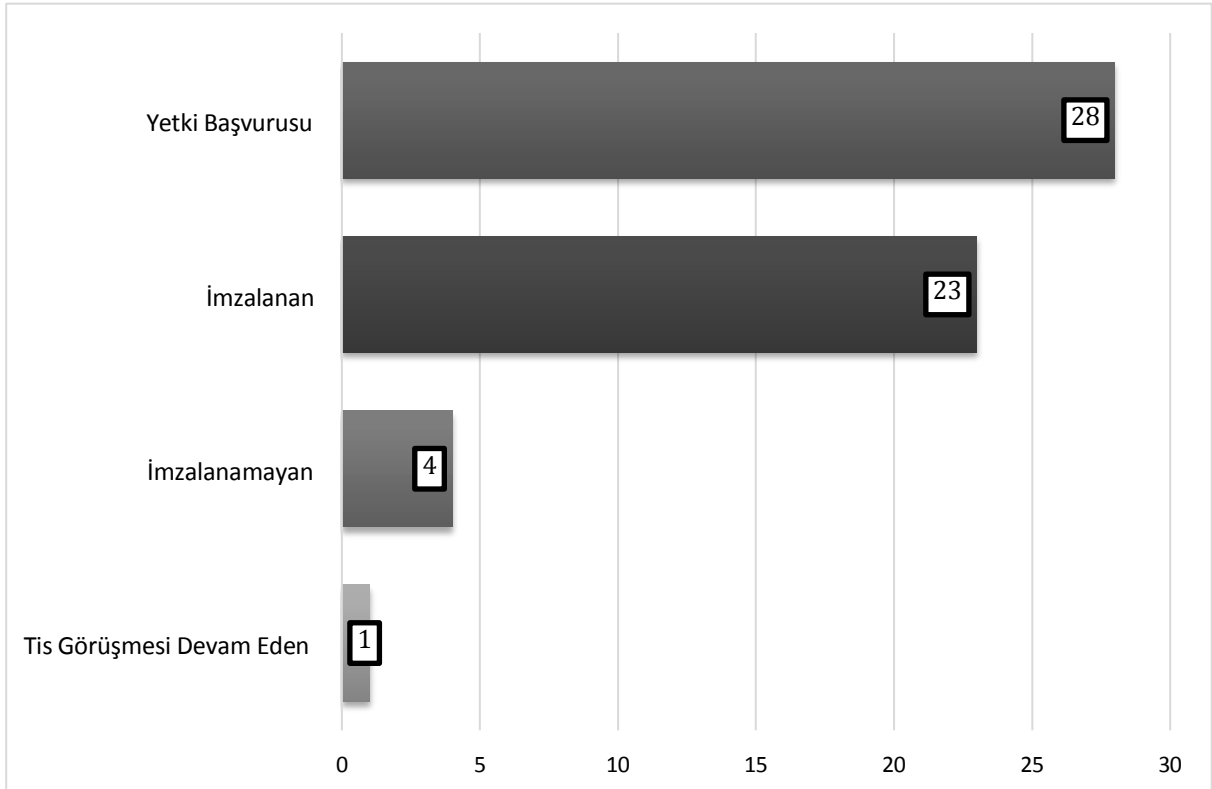
Grafik 8: Yetki Başvurularının Aleyhe Kesinleşen Sonuçları (Kasım 2012-Ağustos 2025)

Grafik 9: Yetki Başvurularının Feragatle Kesinleşen Sonuçları (Kasım 2012-Ağustos 2025)

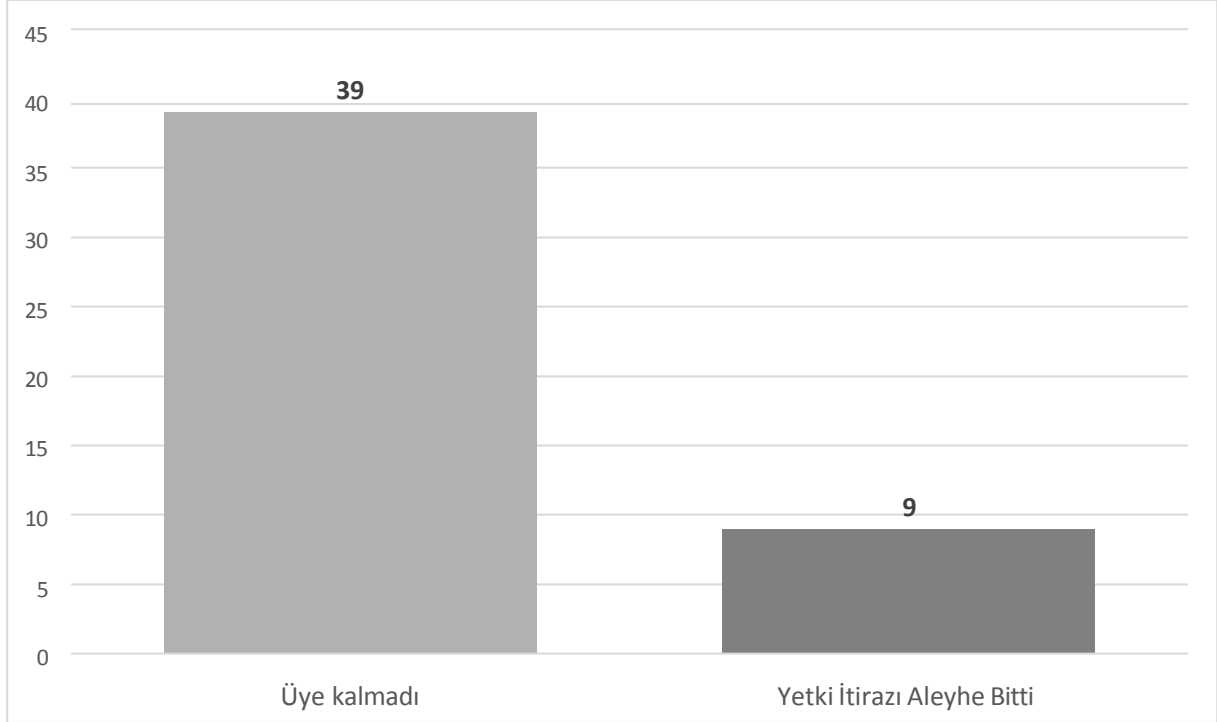
Grafik 10: Yetki Başvurularının İtiraz Edilmeden Kesinleşen Sonuçları (Kasım 2012-Ağustos 2025)

X. TİS İMZALANAMAMA NEDENLERİ

Olumlu gelen yetki başvurularından 39 tanesinde üye kalmaması 9 tanesinin aleyhe sonuçlanması nedeniyle TİS imzalanamamıştır.

Grafik 11: TİS İmzalanamama Nedenleri (Kasım 2012-Ağustos 2025)

XI. MEVCUT YETKİ BELİRLEME SÜRECİNE İLİŞKİN TESPİTLER

- Yetki belirleme sürecinin uzamasıyla sendika üyeliğinin korunması arasında doğrusal bir ilişki bulunmaktadır.
- Yetki belirleme süreci uzadıkça sendika üyeliğinin korunması zorlaşıyor.
- Yetki itirazları sendikalar tarafından kazanılsa bile uzayan süreçte sendika üye kaybettiğinden TİS imzalayamıyor.
- Yetki itirazları, işverenlerce sendikasızlaştırmanın etkili bir aracı olarak kullanılıyor.
- AYM tarafından da tespit edildiği üzere mevcut yetki tespit sistemi yapısal sorun içeriyor.
- Sendikal haklar etkili bir güvenceden mahrum. Bu haklara karşı yapılan saldırılara ilişkin düzenlenen yaptırımlar ise yetersizdir.

XII. ÖNERİLER

- Yetki belirleme süreci denetlenebilir ve hızlı olmalıdır.
- Yetki belirleme sürecinde işveren otoritesi sınırlandırılmalıdır.
- Yetki belirleme süreci bağımsız kurullar tarafından gerçekleştirilmelidir.
- Belgeye dayalı yetki belirleme sürecinin yarattığı sıkıntılar bilimsel çalışmalarda da ortaya konulduğu üzere sendikal örgütlenmeyi olumsuz etkilemektedir.
- Yetki uyuşmazlıklarına ilişkin sorunlar demokratik yollar kullanılarak çözüme kavuşturulmalı, sendika-işveren arasındaki bu tip uyuşmazlıklar işçilerin demokratik barışçıl toplu eylem haklarını kullanarak yürütecekleri referandum süreci ile belirlenmelidir.
- Yetki başvuru tarihinden sonra örgütlenme çalışması yürütülen işyerlerinden işçi çıkarılması belli bir süre boyunca **YASAKLANARAK, İZNE ve TEMİNATA** bağlanmalıdır.
- 6356 Sayılı Yasa'nın 43/5. maddesinde düzenlenen ***"İtiraz, karar kesinleşinceye kadar yetki işlemlerini durdurur"*** hükmünün kaldırılması sağlanmalı, yetki itirazları yetki işlemlerini durdurmamalıdır.